

Καλέ, ένας διαδάτης μεσού είχε τὰ μάτια σου. Σάν τρελή τὸν ἀκολούθησα ώρες. Καὶ τὰ φωτα, ίδια ἡ καλοσύνη σου, Ἀγάπη μου, μεσού γλύκαναν τὸν πόνον μου. "Εσύ καὶ στήν πέλη, παντοῦ. Καὶ γώ ήθελα μιὰν ἀκρούλα ἀδειανή ἄμα μ' ἔδιωξες. "Ετρεμα μὴ σὲ δένω ἀκόμη καὶ μὴ σὲ ταράττω, Καλέ μου.

Καὶ τράβηξ ἔχω ἀπὸ τὴν πέλη. 'Ο κάμπος ὁ πλατύς, ὁ ἀνοιχτὸς κι ὁ βελούδηνος. Εἴπα πως δὲ θὰ εἰσουνα ἔκει. Μὰ δὲν είχα τελιώσεις ἀκόρυτη τῇ βλαστήμια μου ἡ δέλια καὶ χλίες φωνές—τὰ παυλιά, ἐσύρανδες, δὲν τὸ ξαφρω—μεσού τραγουδοῦνγε τὸν ὅμνο σου. Κ' ἔνχς ἥτκιος μου γράφεις παιγνιδίζοντας σὰ φιλὶ τζνομά σου στὰ πόδια μου. Καὶ εἰ ἀνθόλ μὲ κυκλώνουνε νὰ τοὺς πλέξω στεφάνη.

Καὶ πῆρα τὰ μάτια μου κι ἀπὸ κεῖ. "Επρεπε νῆματο μονάχα ἄμα μ' ἔδιωξες. "Ετρεμα μὴ σὲ βραχίνω. Καὶ σύρθηκ ώρες νάνεδο στήν κορφή. Πάνου κεῖ δὲ θὰ μᾶς ἤξειραν τάχα... Πιτέ μικ; δὲ μᾶς ἀφίσε δέσμος νάνεδούμε κεῖ πάνω μαζί. Μπορεῖ νὰ είταν ἔκει πάνω ἡ ἀκρούλα ἡ ἀδεια πιὸ ζητοῦσα νὰ ξαποστάσω - τρελή. Καὶ μονάχη μου σύρθηκ ώρες καὶ τὰ πόδια μου τὰ φτωχὰ μὲς στὸ αἴμα, νάνεδο, νὰ γυρίζω διωγμένη. 'Αγώφελο. "Έχεις γεμίσει τὴν πλάση, 'Εσύ. "Έκει πάνω μοσού εἰσουνα πὸ πολὺ κι ἀπὸ τὴν πόλη καὶ πιὸ ζωντανὰ ἀπὸ τεῦ; ἀνθοῦ;

Είταν δλα κεῖ πάνω, Ἀγάπη μου, τόσο δημοσφά δσο "Εσύ μονάχα εἰσαι ωραίος στὸν κόσμο. 'Ανώφελο. "Έχεις γεμίσει τὴν πλάση 'Εσύ, τὴ δημιουργία δλά κερη. "Οπου δμορφο, 'Εσύ. Κι δπου ζωή, δ εικός σου δ "Τυμος.

Δὲ βρήκα μιὰν ἀκρη νὰ γείσω μονάχη καὶ διωγμένη. Νὰ μὴ γελαστεῖτε, φτωχὸι ποὺ σᾶς διώχνουνε, πῶς εἰναι πλατύς τάχα δέσμος. Δὲ βρήκα μιὰν ἀκρη, γι' αὐτὸ σέρνομαι ἀκόμα στὰ πόδια σου...

Δὲ φταίω, Καλέ μου. Συχώρα με ποὺ σὲ δένω ἀσκόλαστα ἔταις στήν πικρή μου τὴν κώχη. Καὶ σύρε μακριά μου, 'Εσύ. Μὲ σκοτώνει ἡ ρυτίδα, ἡ σύσπαση αὐτή στῶν χειλιῶν σου τὴν ἄκρη. Νὰ πᾶς. "Οπου θέλεις, Ἀγάπη μου. Στὸ καλὸ μὲ τὴν εὐκή, μὲ τὸν πόνον μου. Μήτε σὲ φιλῶ νὰν τὸ νιώσεις. Νὰ πᾶς στὸ καλό. Δὲ μοσ φεύγεις στιγμὴ ἀπὸ τὴν κώχη μου ἐμένα...

ΜΗΕΤΙΝΑ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ

Σὰ θὲς ν' ἀκούσῃς κλίψιμο κι' ὅμορφο μοιρολέϊ κατέβα στὸ «ξυλόδεμα» νὰ σου βγοΐσῃ δ «λάκκος» ν' ἀκούσῃς τὴ Γιαννάραινα νὰ κλαίῃ τὰ παιδιά τζη :

«Σταμάτη μου τὰ μάθια μου. Γιάπη μ' ὅργανορέ μου, «Γιώργη μου μπαζαχτάρη μου καὶ συνορόγαμπρέ μου» καὶ πιάσανε σας ζωντανούς...

Χανά

ΔΥΡΑΡΗΣ

ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΤΟΥ Κ. ΧΑΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

15

Berlin —Schöneberg. Mühlenstr. 18iv

'Αγαπητὲ Κάρολε !

Δὲν μὲ ἐμάγευσε τὸ Βερολίνο μὲ τὴν ἑξατερική μεγαλοπρέπεια ἀλλὰ μὲ τὴν ἀεση τῆς ζωῆς του. 'Αφίνω τὴν πνευματικὴ κίνησί του πιῶ είναι ἀνώτερη διποσδήπτεια ἀπὸ τὸ Μόναχο. Καὶ φθιγόντερι είναι ἡ ζωὴ ὑπαρκιβόλως ἔδω 'Εμεῖς εἶχαμε τὴν εὐτυχία νὰ βρούμε καλὸ σπίτι καὶ καλλίτερη νοικοκυρά. Καὶ τέτοιες μικρολογίες ἔχουν μεγάλη σημασία γιὰ πανδρεμένους ἀνθρώπους.

Δουλειὲν δὲν ἔχω καμμιά, οὔτε πεντάρια δὲν κερδίζω πλέον μετὰ τὸ διορισμὸ του Βλάχον στὸ Βασιλιθέατρο. 'Απέκλεισε δλες τὲς δικές μου μεταφράσεις ἀπὸ τὸ δραματολόγιο.

Κατὰ τὸ παρόν ζῶ μὲ τὰς οἰκονομίας ποῦ είχα κάμει τὸ καλοκαῖρι ως μουσαφίρη; οιή Φιλανδία τρεῖς μῆνες καὶ μὲ ὅτι λαβιάνω ἀπὸ τὴν 'Ελλάδα ἀπὸ τὸ μικρὸ εἰσόδημα ποῦ ἔχω. Δυστυχῶς ὅμως αὐτὸ ἐλαττωθήκε επαιιθητῶς καὶ δὲν ξέρω κατὰν πόσο θὰ μοσ είναι δυνατὸν νὰ παρατείνω τὴ διαμονή μου στὸ δραίο σου Βερολίνο.

Τὸ βιβλίο του Μέλλερ εὐχαρίστως ἀναλαμβάνω νὰ τὸ μεταφράσω. 'Εκτὸς τῆς χρηματικῆς ωτελείας, τὸ θέμα του μ' ἔνδιαφρέρει. Καὶ ἡ γυναικία μου ἐπίσης ἔχει ἐνδιαφέρον γιὰ τὴ γυμναστικὴ τὴν διοίκηση σπούδασε στὴ Στοκχόλμη. "Οπως βλέπεις ὅπό τὴ φωτογραφία της μὲ τὴ νορβηγικὴ φορεσά ποῦ σου στέλλω είναι ὅπαδός της σκληραγγήσεως του σώματος καὶ τῆς ἀπλῆς ζωῆς. Μαζί της είναι τὸ κοριτσάκι μου, ὅπως ἡταν στήν ἔξοχὴ τὸ καλοκαῖρι. 'Εγὼ δὲν ἔχω δυστυχῶς δική μου φωτογραφία νὰ σου στείλω.

"Η μητέρα σου τί ἔχει; Τῆς εὐχόμεθα περαστικὰ κ' ἔλατίζομε πάντα στήν πρώτη εὐκαρίσια νὰ ἐλθωμε νὰ σᾶς δοῦμε.

Σὲ φιλῶ ἀδελφικὰ
Κώστας

16

Schöneberg, Mühlenstr. 18iv 10 — xi — ob

'Αγαπητὲ Κάρολε !

Τι λές, δὲν είναι καλλίτερα νὰ ἐλθωμε ὀργότερα νὰ μείνωμε ἔνα χρονικό διάστημα καὶ σύντομο! ἔταις νὰ ἔχωμε καιρὸ νὰ τὰ ποῦμε καλλίτερα; Δὲν ξέρω δημόῃ ὃν τὸ καταλήξωμε σ' αὐτὸ τὴν ἀπόφασι ἡ σπουδαία χρηματικὴ εὐκαιρία τὸ θάλωμα γιὰ λίγες

μόνον ήμέρες αύτοις και στή Δρέσδη όπου έχομε τός πρώτας άναμνήσεις είης γνωριμίας μας με τη γυναικα μου. "Επρεπε νά τό είχαμε κάμει πρωτήτερα, τό φθινόπωρο με τόν ώραιο καιρό, άλλα ή μή τακτοποίηση τών πραγμάτων στήν 'Ελλάδα και ή κλεψύδα πού μας έκαμαν έδω μας χάλασαν τά σχέδια και τή διάθεση με τό τελευταίο περιστατικό έχω σκοτούρες πάντα, κάθις τόσο με ζητούν άπο τήν άστυνομία και τρέχομε για τήν άναγνώριση διαφόρων πραγμάτων. 'Εν τούτοις ως τήν ώρα δὲν ενρέθηκε άλλο άπο μιά φρεσιά και αύτή πρέπει νά τήν έξαγοράσω άπο ένεχυροδανειστήριο πού τήν έβαλαν οι κλέφτες.

Τώρα είμαι άπησχολημένος και με τή μετάφραση τού «συστήματός μου» ή δύοις δὲν προχωρεῖ τόσο εύκολα δσον έφανταζόμουν. Είναι μερικοί είδικοι δροι πού με δυσκολεύων και έγραψι στήν 'Αθήνα νά μού στέλλουν κανένα βιβλίο γυμναστικό, μήπως και υπάρχουν καθιερωμένοι πλέον.

'Ο Σαγιασῆς είναι έκεινος δ λόγιος νέος πού ήταν μιά φροά στήν 'Αθήνα δταν ίσουν και ού: 'Η μετάφρασης του καλούτσικη είναι, άν και κάπου άκατάληπτη και τής λείπει κάπως; τό λοιπό τού συνηθισμένου ύφους. Είναι όμως και λίγο δύσκολο νά γίνη καλή μετάφρασης άπο τό γερμανικό κείμενο. Δὲν μού φαίνεται σωστό γερμανικό τό όφος, άν και δὲν είμαι ίκανός νά είχα γνώμη γι' αύτό. Τόσο δὲν μπορῶ νά κάμω πλέον βήμα προόδου στή γλώσσα σας ώστε σκέπτομαι συχνά νά πάω στή Γαλλία δπου θά μού είναι εύκολωτέρο νά ξαναποκτήσω δτι έξχασα άπο τή γαλλική γλώσσα ή δύοις θά είναι άλειρως κρησιμότερη άπο τή γερμανική άν γυρίσω στήν 'Ελλάδα.

Σού έπιστρέφω τή μετάφραση τού μέρους πού μού έστειλες άπο τό «σύστημά μου». "Έκαμα μερικές διορθώσεις στίς διορθώσεις πού έλειξε κάμει σύ σε αύτή. "Έτσι δδηγεῖσαι καλλίτερο πᾶς θά κάμης τές διορθώσεις σου και στή δική μου ώστε νά μήν υπάρχῃ άνάγκη νά ξαναέβω κ' έγω έπειτα τή θά διορθώσης. Τό καλλίτερο θά ήναι νά μού οημειώσης δπου εέρρης δτι παρενόησα τό κείμενο δλνοντάς μου τή δέουσα έξηγηση έστω και γερμανικά. Γράψε μου δε πῶς προτιμᾶς σύ; νά σού στέλλω κατά τεμάχια ή άλη μαζί τή μετάφραση άμα τήν τελιόσω; Τό μόνον πού δὲν έμπιστεύομαι είναι ή δρογραφία, γι' αύτό άν δὲν έμπιστεύεσαι και σύ στόν έαυτό σου πρέπει νά τή δηγάπτως δάσκαλος.

Νά σού πῶ κ' ένα νέο: "Ισως έλθη έδω και δ Καρκαβίτσας. Κάτι τέτοιο μού έδοσε νά υπονοήσω άπο ένα δελτάριο του σύντομο. Τότε βέβαια θά έλθωμε νά σ' ενδρωμε δλοι μαζί και θά τό κάψωμε δπώς τό λέμε ήμεις οι Ρωμιοί.

Μέ γκαστρώνεις με αύτό πού μού λές πῶς έχεις

νά μού πῆ; Πάω νά σπάσω πού δὲν μπορῶ νά έλθω δσο μπορούσα γρηγορότερα.

"Ο Τσιριμώκος δὲν μού ξανάγραψε άπο πέρυσι. 'Ο Νιρβάνας είναι θυμωμένος μαζί μου πού δὲν τού έστειλα τίποτε γιά τό περιοδικό του τό δποίον δὲν έρεω άν βγαίνη πλέον, ούτε μού έστειλε και δ φίλος τό πρώτο φύλλο του. Σού τό έστειλε έπενα; 'Αξιζει τίποτε; 'Έγώ ούτε νά γράψω μπορῶ, ούτε νά μεταφράσω άλεον θέλω. Τή μετάφραση τού Φάσουστ δὲν θά τήν φέρω μαζί δταν έλθω. Είχα τό σκοπό νά τήν ξανάρχιζα πάλι άν μπορούσα νά μάθω πρώτα γραμμικά. Αύτά πού έρεω τώρα δὲν δρκιῦν γιά τόσο μεγάλα έπιχειρήματα. "Οσο δμως και άν κοπιάζω, δὲν κάνω τίποτε πλέον. Είναι άργα, άνάθεμα μόνον στήν ώρα πού άκρισα με αύτή τή γλώσσα!

Πολλοὺς χαιρετισμούς στή μητέρα σου άπο δλους μας και περαστικά της.

Σὲ φιλῶ άδελφικὰ Κώστας

"Ο Σ—έης θά τό έμαθε ίως δτι με προσκάλεσες άπο ένα έλληνα φίλον μου δ δύοις έφευγε γι' αύτού άκριβῶς τό βράδι πού μού έγραψες και δταν ήλθε νά με άποχαιρετίσῃ πιθανόν νά τού είπε. δτι ήθελα νά έλθω κ' έγω στή Λειψία κατόπιν τής προσκλήσεώς σου.

17

Schönenberg, 20—xii οβ

Άγαπητέ Κάρλε!

Δὲν μπορεὶς νά φαντασθῆς πόσο λυπούμεδα και ή γυναίκα μου κ' έγω πού δὲν μας είναι δυνατόν ν' ανταποκριθούμε στήν εύγενή σου πρόσκλησι νά έλθωμε νά γιορτάσουμε μαζί τά Χριστούγενα, τόσο περισσότερο μάλιστα ίσσο συλλογίζόμεθα πῶς θά σού δίναμε διπλή άναρχίστηση με αφού είσαι μόνος δπως λές. Τά πράγματα δμως έρχονται έτσι ώστε νά φαινόμεθα τόσο σκληροί (?) "Αν έλθωμε αύτού δ' άφήσωμε έδω μόνον τόν άδελφό μου τού δύοις ή γυναίκα περιμένει αύτές τές ήμέρες και δεύτερο παιδί, είναι δὲ ένη και έκτος αύτού έχει και άλλο μωρό τό δύοις πρέπει ν' άναλαβή κάποιος τήν περιπόλησης γιά μερικές ήμέρες. "Οταν σού έλεγα πρό ήμερον δτι θά σού γράψω πότε θά έλθωμε; αύτό είχα υπ' ζψιν μου και ήλπιζα δτι θά είχε λυθή ώς τώρα τό ζήτημα.

"Ωστε συγχωρητέ μας, άγαπητέ Κάρλε, και μήν είσαι άνυπόμονος: Άλλως τε δὲν έχει κανένα λόγον νά έλθωμε νά «πάρωμε φωτιά και νά φύγωμε». Πρέπει νά μήν έχωμε καμμία βία νά έπιστρέψωμε άλλα νά είναι στό χέρι μας η μείνωμε δσο νά έξαντλησωμε τά δσα έχομε νά πονήσει και νά έχωμε έπισης καιρό νά ίδουμε και κάτι άπο τό «Klein Paris».

"Οσο γιά τές 200 λέσσεις πού γράφεις, στέλλε τές

γρήγωρα φθάνει μόνο νὰ είμαι σὲ θέσι νὰ σὲ βοηθήσω σὲ κάτι. Καιρὸν ἔχω καὶ γιὰ 1200 λέξεις διότι πλέον ξεμπέρδεψα τὸ «σύστημά μου» καὶ σου στέλλω σήμερα τὸ τέλος του. Μερικὲς λέξεις ποῦ λείπουν πρέπει νὰ μάθω ἀκριβῶς τὰ ἀντίστοιχά των καὶ νὰ τέσπειρα σύσθεσω ὅταν ξαναλάβω τὰ χειρόγραφα τὰ ὅποια ἔγων δὲν ἔχω καμμίσια βία πλέον νὰ τὰ λάβω.

*Έχεις εἰδηση ποῦ βρίσκεται δ. κ. Tillge; Πρέπει νὰ τὸν εἰδοποιήσω ὅτι ἐτελείωσα τὴν μετάρρφασι καὶ τὴν ἔχω στὴ διάθεση του. *Αν θέλεις τοῦ γράφεις καὶ σὺ δυὸς λέξεις βεβαιώντας τὸ γεγονός.

*Απὸ τὸν Καρκινίτσα οὕτε φωνὴ οὕτε ἀκρόασις πλέον.

Σὴ μητέρα σου παρακαλοῦμε τοὺς χαιρετισμούς μας κ' ἐλπίζομε νὰ τὴν εὔρωμε ἐντελῶς καλὰ δταν ἔλθωμε.

Σὲ φιλῶ ἀδελφικὰ
Κώτας

*Υποθέτω ὅτι τέτοια γραφὴ ἔννοες στὰ δελιά ποῦ θὰ μοῦ στείλῃς:

ἄνθρωπος. Χατζῆδακης, γομάρι,
μουλάρι κτλ.

ΘΑ ΦΥΓΗΣ

Γοογὰ κινᾶς, μὰ δὲ γυρισμὸς
τοὺς χτύπους τῆς καρδιᾶς δὲ συλλογίεται
καὶ πάει ἀγάλια ἀγάλια
κι' ἀργεῖ σὰν τὸ ἀργοπέθαμα
τῶν ρόδων στὰ ἀνθογυάλια.

Θὰ φύγης πῶς σπαράζουνες
τὰ στήθη μου στὴ συλλογὴ του μόνο!
Σ' είχα κρυφὰ ἀγαπήσει
καὶ πόσο σὲ καμάρωνα
στὸ βάθρο, ποὺ είχα στήσει.

Κι' ὀραιολάτρης, ἄγαλμα
σ' είχα ἀνεβάσει ἀπὸ τὸν ἀρχαῖο
τὸν κόσμο τῆς Ἑλλάδας
μὲ πόθους ἀνεγένετος
ποὺ τοὺς καλεῖ δὲ Καιάδας!

Βιβλίο καβαλλιστικὰ
γραμμένο εἶναι ἡ ψυχὴ μας, ὡς τὶ κρύβει!
Στὰ μάτια εἶναι οἱ σελίδες,
μὰ δύποκολο τὸ διαβατήριο
κι' ἂς ἔμαθες κι' ἀς εἰδες.

Στὰ μάτια μου τὶ διάβασες,
τὶ μπόρεσες νὰ νοιώσῃς; Στὰ δικά σου
κι' ἔγω; *Άλλ σὲ μένα,
κι' οἱ δυὸς εἶχαμε πανάρχαια
τὰ βιβλία γραμμένα.

Κι' ἔτσι κινᾶς, στὸ γυρισμὸδὲν πάει κι' οὕτε ποτὲ θὰ πάῃ δὲ νοῦς σου,
μὰ ἔγω θὰ σὲ προσμένω
καὶ σὰν τὰ ρόδα στὸ γυαλὶ¹
πικρὰ θὰ ἀργοπεθαίνω.

Α. ΛΡΓΗΣ

ΑΝΑΤΟΛΙΤΙΚΑ ΣΚΙΤΣΑ

ΓΚΕΛ

Χαρισμένο τοῦ Γ. Φιέρη

Φχνταζόμενα πάντα τὴν Ἀνατολὴ σὰ μιὰ γυναίκα γέησσα, γλυκοματοῦσσα, μιὰ Χριστιανὴ Σουλτάνα ποὺ καπνίζει τὸ σιγαρέττο της ἥδονικὰ σὲ μαλακὸ ντιδάνι. Καὶ τὸ μυστήριο της μὲ τραβεσσούε ἀκατάνικητα. "Ομως ποτέ μου δὲν περίμενα δτι θὰ τὴν ἰδῶ ἔτσι δλεζώντανη, ὀλόστητη μπροστά μευ, τὴν ὑπογραντασά μου ἐνσαρκωμένη. Νὰ μὲ κοιτάζῃ μὲ δυὸς μάτια λάγνα, γλαρά, μελωμένα, θολά, κουρασμένα ἀπὸ κάποιον εὐχάριστο κέπο, νὰ μὲ κοιτάζῃ ἐπίμονα δλοένα καὶ νὰ μὲ σέρνη ἀνίσχυρον νὰ κρατηθῶ σὰν τὸ φωτόδι πετούμενο ποὺ τὸ καρφώνει τὸ βλέμμα τοῦ φιδιοῦ. Νὰ μὲ σαϊτεύη μ' ἔνα ζευγάρι κατάμαυρα γυριστὰ ματόκλαδα καὶ νὰ μοῦ λέῃ: ἔγω είμαι, ὅπως μὲ βλέπεις, μὲ τὰ πλατειά μου βρακοφύσταγα, μὲ τὶς μακριές μου τὶς κοτοίδες, μὲ τὰ σμιχτά μου φρύδια τὰ γραμμένα, ἔγω είμαι δλόκληρη ἡ θερμὴ χώρα τεῦ ἐγείρου, ἡ λαγγεμένη Ἀνατολή...

Βαθὺ τὸ σκοτάδι δλοτρέγυρα στοὺς ἀφώτιστους ντουσεμέδες τοῦ ἀλαργιοῦ χωριοῦ ποὺ εἴχαμε νυχτωδὴ γυρίζοντας ἀπὸ τὰ μέρη τοῦ πολέμου. Καὶ ἡ φιλόξενη πόρτα ποὺ μᾶς ἀνοίχτηκε ἔτριξε δυνατὰ γιὰ νὰ μᾶς πῇ, μὲ τὸ παλιὸ σκεβρωμένο ἔβλο της, καληγοπέρα. Πιοτά, σερμπέτια, χαμόγελα, σιζαντέες στοὺς τοίχους, φωτιὰ στὴ γωνιά. Μὰ πιὸ πολὺ ἀπὸ δλα προσέχουμε σ' ἔνα δνήρωπινο μυστήριο, σ' ἔνα σύμβολο προσωποποιημένο ποὺ ἔχει στρωθῆ σταυροπόδι ἀράθυμα καὶ ἀμιλήτα ἀπάγω σ' ἔνα σοφά μὲ δραντά κόκκινα μαξιλάρια. Είναι μιὰ γυναίκα μὲ μεταξωτὰ καλοχεινισμένα μαλλιά, μὲ κόρες ματιῶν ἀπὸ τὸ βαθύτερο γαλαζοπράσινο φουρτουνιστικόν πελάγους καὶ μὲ ματόκλαδα ποὺ καθὼς σεισινται εἶναι σὰ νὰ σου γνέφουν, σὰ νὰ σὲ καλοῦν, σὰ νὰ σὲ προστάζουν: Ἐλα.

Δὲ βγάζει μιλιά, ταιμουδιά. Μᾶς ὑποδέχτηκε μὲ τὰ μάτια. Πρὶν σόνηση τὸ ἔνα σιγαρέττο, σηναφε τὸ ἄλλο, διόρθωσε σκυφτὰ τὸ πλατύ μπατέάκι τοῦ σαλ. δαριοῦ καὶ κατάπιε ἔνα μυστικὸν θιαστεναγμό. Κα-